

UDC (УДК) 004.94:343.985
JEL Classification: D70; C45; C53; C61; C80
DOI 10.32518/2617-4162-2018-1-17-22

Мовчан Анатолій Васильович,
доктор юридичних наук, старший науковий співробітник,
професор кафедри оперативно-розшукової діяльності
Львівського державного університету внутрішніх справ
e-mail: movchan.anatol@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6997-6517

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ МОДЕЛІ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, КЕРОВАНОЇ АНАЛІТИКОЮ

Анотація. У статті аналізуються актуальні проблеми впровадження в органах Національної поліції України моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою. Розглянуто окремі аспекти використання інформаційно-аналітичних програм у діяльності правоохоронних органів. Визначено, що кримінальний аналіз є специфічним видом інформаційно-аналітичної діяльності правоохоронних органів, який полягає у перевірці та оцінці інформації, її інтерпретації, встановленні зв'язків між даними, що отримуються у процесі виявлення, припинення та розслідування злочинів, і мають значення для оперативно-розшукової діяльності й кримінального провадження, з метою їх використання правоохоронними органами та судом. Вивчення різних аспектів використання кримінального аналізу дозволяє визначити пріоритетні заходи для подальшого розвитку цього напрямку боротьби з кримінальними правопорушеннями.

Ключові слова: інформаційно-аналітична робота; кримінальний аналіз; модель поліцейської діяльності, керованої аналітикою; оперативно-аналітична інформація; інформаційно-аналітичні програми.

Movchan Anatoliy,
Doctor of Legal Sciences, Senior Researcher
Professor at the Department of Operational and Investigative activities
Lviv State University of Internal Affairs
e-mail: movchan.anatol@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6997-6517

THE ISSUES OF AN IMPLEMENTATION OF INTELLIGENCE-LED POLICING INTO THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

Abstract. Paper analyzes the issues of an implementation of Intelligence-Led Policing into the National Police of Ukraine. Several aspects of the use of information and analytical programs in the activities of law enforcement bodies are considered.

The main objective of the criminal analysis is to strengthen mechanisms for preventing, detecting, documenting and investigating crimes, as well as strengthening of mechanisms for crime monitoring, information exchange at the regional and international levels on trends and risks in this area.

The European Union Advisory Mission (EUAM) of Ukraine supports the implementation of Intelligence-Led Policing/ILP into the National Police of Ukraine. The ILP is a model of police activity, according to which operational-analytical information/intelligence serves as the basis for conducting operations/investigations, and not vice versa. This model allows to reduce material costs and crime rates, as well as to provide a higher level of personnel security.

Successful implementation and application of new methods of criminal analysis will give the possibility to expand it to the entire system of the National police of Ukraine in the future and to actively use analytical methods and technologies allowing to carry out the tasks of an ineffective investigation of criminal proceedings, create conditions for more effective implementation by the entities of operational search and investigative activities of their tasks and law enforcement functions, which, in turn, should increase the effectiveness of the fight against crime.

The study of various aspects of the use of criminal analysis provides grounds for identifying priority measures for the further development of this area of combating criminal offenses: the necessity of further development of the regulatory bases for the use of criminal analysis in the National Police of Ukraine; expanding of the use of criminal analysis in the bodies of the National Police of Ukraine; increasement of the security of activity of operational-search units due to modern office equipment, computer software; the formation of appropriate data banks on a regular basis.

Keywords: information and analytical work; criminal analysis; Intelligence-Led Policing; operational and analytical information; information and analytical programs.

Вступ

Результативність діяльності правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю безпосередньо залежить від якісного, своєчасного і достатнього інформаційно-аналітичного забезпечення цієї діяльності. Застосування новітніх інформаційних і телекомунікаційних технологій дозволяє інтегрувати й опрацьовувати величезну кількість даних, що містяться у відкритих джерелах інформації та спеціалізованих АІС, отримуючи при цьому нові знання кримінологічного та оперативного-розшукового характеру.

У нормативно-правових актах та науковій літературі поряд з терміном «інформаційно-аналітичне забезпечення» досить часто вживаються терміни «інформаційне забезпечення», «інформаційно-аналітична діяльність», «інформаційно-аналітична робота», «аналітична робота», «кримінальний аналіз», «модель поліцейської діяльності, керованої аналітикою» тощо.

У країнах Європейського Союзу, США та інших розвинених країнах світу використання можливостей кримінального аналізу є обов'язковим для всіх правоохоронних органів. Його зміст, правила та процедури чітко визначено й урегульовано в нормативно-правових актах. Це, зокрема, стосується ведення оперативного-розшукової діяльності, досудового розслідування та розгляду кримінальних проваджень у суді.

Консультативна місія Європейського Союзу в Україні (КМСС) підтримує впровадження в Національній поліції України моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою (Intelligence-Led Policing/ILP) [1]. ILP є моделлю поліцейської діяльності, згідно з якою оперативно-аналітична інформація (intelligence) слугує підставою для проведення операцій/ розслідувань, а не навпаки. Ця модель дозволяє зменшити матеріальні витрати, знизити рівень злочинності, забезпечити більш високий рівень безпеки особового складу [2, с. 435].

Окремі аспекти використання кримінального аналізу в діяльності правоохоронних органів розглядали у своїх наукових працях Дж. Картер (J. G. Carter, 2014) [2], С. Філіпс (S. W. Phillips, 2014) [2], М. Гайадин (S. M. Gayadeen, 2014) [2], К. Вестфал (C. Westphal, 2009) [2], О. В. Власюк

[4], О. М. Заєць [5], В. В. Єрофєєв [6], А. В. Махнюк [7], В. І. Мельник [8], В. А. Некрасов [8], Д. Ю. Узлов [9], В. М. Струков [9], О. Б. Григорович [9], М. Яніцкі [10] та інші.

Зокрема, проблеми впровадження моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою (Intelligence-Led Policing/ILP) досліджено у праці Дж. Картера, С. Філіпса та М. Гайадин «Впровадження слідчого поліцейського: застосування теорії вільного поєднання» [2].

Окремі аспекти виявлення прихованих закономірностей щодо зв'язків між злочинцем і вчиненими ним злочинами відтворив К. Вестфал у роботі «Отримання даних для розвідки, шахрайства та кримінального виявлення. Розширені технології аналітичного та інформаційного обміну» [3].

Питання аналітичного супроводження кримінального провадження на етапі досудового розслідування розглянуто О. М. Зайцем у статті «Інститут аналітичного супроводження досудового розслідування кримінального провадження в Україні. Сучасний стан і перспективи розвитку» [5].

Основні завдання Управління кримінального аналізу Національної поліції висвітлено у статті В. Єрофєєва «Кримінальний аналіз – це ефективна робота поліції та безпека громадян» [6].

Питання співвідношення кримінального аналізу і кримінальної розвідки досліджено в статті В. Мельника і В. Некрасова «Як подолати ворога, багатшого за транснаціональні корпорації?» [8].

Про необхідність бути готовим до роботи зі сучасною технікою та новітніми технологіями наголошує С. Князев у статті «У навчанні майбутніх поліцейських ми повинні рухатися до нової моделі підготовки» [11].

Водночас залишаються не розглянутими проблеми впровадження в практичних підрозділах кримінальної поліції Національної поліції України моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою, особливості взаємодії аналітиків і оперативних працівників.

Метою статті є дослідження актуальних проблем впровадження в органах Національної поліції України моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою, та використання інфор-

маційно-аналітичних програм у діяльності правоохоронних органів.

1. Види і способи аналітичної роботи правоохоронних органів

У процесі кримінального аналізу забезпечується цілеспрямований пошук, виявлення, фіксація, отримання, систематизація, аналіз та оцінка кримінальної інформації, її представлення (візуалізація), передача та реалізація.

Зокрема, в аналітичній роботі використовується: оперативний аналіз (аналіз даних телефонних дзвінків, аналіз злочинних угруповань, аналіз справ, порівняльний аналіз); тактичний аналіз (кримінальний аналіз, аналіз кримінальних тенденцій, геопросторовий аналіз, аналіз місць концентрації злочинності, часовий аналіз, МО-аналіз, кримінальні моделі, профілі підозрюваних/жертв); стратегічний аналіз (SWOT-аналіз, PEST-аналіз, аналіз моделей/форм злочинності та профілювання, аналіз тенденцій, аналіз з використанням географічного профілювання); аналіз даних з відкритих джерел (OSINT); аналіз даних з багатьох джерел (Multi-Source Analysis).

Для проведення аналізу застосовуються сучасні аналітичні інструменти, відповідне програмне забезпечення, а також наявні інформаційні ресурси.

Важливе значення в аналітичній роботі відіграють аналітичні схеми. Складаються вони у багатоепізодних справах, пов'язаних із діяльністю організованих злочинних груп, коли доводиться встановлювати способи вчинення ними злочинів, визначати зв'язки, які взаємно пересікаються між окремими учасниками злочину.

Надаючи аналітикам можливість опрацювати дані про злочини, оперативні працівники та слідчі отримують можливість використовувати готовий оперативно-аналітичний продукт, а не первинну інформацію. При цьому вони отримують такі переваги: по-перше, конкретно окреслюють тенденції злочинності не лише за географічною ознакою, а й у часових рамках; по-друге, продукт надає можливість мати більше інформації щодо місць імовірного вчинення злочинів, що дозволяє покращити попередження правопорушень; по-третє, працівники поліції мають більше можливостей у разі потреби надати допомогу колегам у розкритті та розслідуванні злочинів.

Майже всі департаменти кримінального блоку Національної поліції України у своїй структурі мають аналітичні відділи або працівників, які виконують завдання у сфері аналізу. Водночас жоден з аналітичних підрозділів не створює аналітичні продукти відповідно до європейських стандартів. Крім того, відсутня

належна взаємодія між департаментами щодо обміну аналітичною інформацією.

У системі Національної поліції існує багато джерел розрізної інформації, яку аналізують співробітники різних служб автономно. Наприклад, у Департаменті карного розшуку аналізується інформація щодо загальнокримінальної злочинності, у Департаменті протидії наркозлочинності – інформація, пов'язана з наркозлочинами, тощо. Крім того, кожний оперативний працівник накопичує і зберігає власну оперативну інформацію, яка після його звільнення або переміщення по службі стає практично недоступною для інших оперативних працівників. Відтак відсутня можливість якісно оцінити інформацію в глобальному масштабі.

Держава витрачає кошти на отримання інформації, а в результаті ця інформація втрачається. При цьому порушується європейський принцип про те, що інформація не належить конкретному поліцейському, інформація належить державі як один із продуктів діяльності поліції. Тому постає завдання консолідації всієї оперативної інформації, її подальшого аналізу, що має сприяти розкриттю насамперед тяжких та особливо тяжких злочинів [6].

Більшість департаментів в оперативно-службовій діяльності використовує такі джерела інформації, як Інтегрована інформаційно-пошукова система Національної поліції (АРМОП) та статистична інформація, надана Департаментом інформаційно-аналітичної підтримки.

Можливості здійснення аналізу інформації з відкритих джерел (OSINT) у кожному підрозділі є різними, хоча мережа Інтернет є одним із найбільш повних джерел даних.

2. Методики програмного аналізу оперативної інформації

Найбільш поширеним аналітичним інструментом, що використовується у повсякденній роботі органів Національної поліції, є Microsoft Office (Word та Excel), хоча в деяких департаментах застосовується аналітичне програмне забезпечення (зокрема, i2 Analyst's Notebook, E-Gis maps, ArcGIS тощо) [1].

У 2017 році в структурі центрального апарату Національної поліції України створено Управління кримінального аналізу, яке має виконувати функцію координації діяльності у сфері аналізу і впровадження та розвитку моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою.

Суттєвим аспектом аналізу є аналіз географічних даних. У нинішніх умовах географічні дані є джерелом цінної інформації на кожному рівні роботи правоохоронних органів. Розвиток цього напрямку аналізу передбачає наявність спеціалістів-аналітиків, які зможуть здійснити

оцінку даних на базі географічних інформаційних систем (GIS) для оперативних підрозділів.

Зокрема, з метою профілактики й оперативного реагування на злочини аналітики Управління кримінального аналізу запроваджують географічну прив'язку до кожного житлового будинку з подальшою можливістю нанесення інформації на карту. Це дасть змогу здійснювати якісний аналіз вчинених правопорушень, визначати зони вчинення злочинів, скеровувати в такі місця додаткові наряди патрульної поліції та ставити завдання дільничному офіцеру поліції щодо повторного відпрацювання місць проживання осіб, які перебувають під адміністративним наглядом.

З усіх існуючих методик аналізу оперативної інформації, прийнятих на озброєння правоохоронними органами більшості розвинених країн світу, найчастіше використовуються програмні продукти i2 і ANACAPA. Такі програмні рішення візуального аналізу даних і отримання нових знань призначені для оперативних підрозділів і слідчих, чия діяльність пов'язана з необхідністю аналітичної обробки інформаційних потоків і даних, представлених у різних форматах.

Зокрема, програмний продукт i2 – це комп'ютерне програмне забезпечення на базі SQL-server, покликане узагальнювати, аналізувати, висувати ймовірнісні зв'язки, а також візуалізувати в реальному часі обмін інформацією. Це програмне забезпечення є набором сумісних між собою різних програм, що виконують відповідні специфічні функції на всіх етапах розкриття і розслідування злочинів [12].

Аналітична лінія продуктів i2 представлена елементами, які здатні вирішувати переважну більшість аналітичних завдань як окремо, так і в їх різній комбінації (зокрема, Analyst's Notebook, Analyst's Notebook – Esri® Edition, Analyst's Workstation, iBase, iBase IntelliShare, iXv Visualizer, iBridge, iXa, TextChart, Chart Reader, PatternTracer). У сфері кримінального аналізу i2, як правило, застосовується із програмними продуктами iBase, iBridge, iGlass, Analyst's Workstation.

Серед користувачів даної операційної аналітичної системи можна виділити правоохоронні органи США та Канади (ФБР, ЦРУ, DEA, NSA, RCMP), правоохоронні органи країн Євросоюзу, Інтерпол та Європол [12].

Програмний продукт компанії «Anacapa Sciences Inc.» є передовою методикою розслідування злочинів і аналізу оперативної інформації. ANACAPA стояла біля витоків розробки спеціальних аналітичних методик для сфери безпеки і ще в 1971 році почала проведення навчальних курсів з підготовки фахівців-аналітиків.

На даний момент ANACAPA пропонує наступні 4 базових курси: аналіз інформації в ході проведення розслідувань Criminal Intelligence Analysis (CIA); аналітичні методи розслідування Analytical Investigation Methods (AIM); аналіз фінансових махінацій Financial Manipulation Analysis (FMA); поглиблений аналіз з використанням комп'ютерних технологій Computer-Aided Analysis (CAA) [13].

Використання аналітичних програм при аналізі даних забезпечує низку переваг, які допомагають підвищити ефективність і результативність роботи суб'єктів доказування. У процесі інтеграції інформації здійснюється її каталогізація та введення в систему контролю і пошуку інформації, яка дозволяє легко знаходити необхідну інформацію та отримувати до неї доступ. Програмні продукти є досить гнучкими. Вони пристосовані для зберігання вже зібраної інформації, а також можуть бути адаптовані до інтеграції додаткової інформації, яка надійде в майбутньому. У ході розслідування злочинів й аналізу інформації в інформаційну систему можуть вводитися нові розділи та підрозділи. Дані програмні продукти здатні сприймати величезні обсяги інформації, забезпечені засобами безпеки для обмеження доступу до інформації, отриманої в процесі розслідування. Збір відомостей з декількох джерел підвищує ймовірність отримання ключової доказової інформації і забезпечує можливість підтвердження та перевірки достовірності відомостей [14, с. 25].

3. Перспективи кримінального аналізу в Україні

З огляду на викладене, головною метою кримінального аналізу є зміцнення механізмів попередження, виявлення, документування та розслідування кримінальних правопорушень, а також налагодження механізмів моніторингу криміногенної ситуації, обміну інформацією на державному, регіональному і міжнародному рівнях стосовно тенденцій та ризиків у цій сфері.

Національна поліція України з урахуванням досвіду поліції інших країн планово запроваджує міжнародні стандарти управління інформацією у сфері запобігання правопорушенням і розслідування злочинів. Заходи з упровадження кримінального аналізу проводяться в рамках реалізації відомчої програми одночасно зі створенням системи аналізу ризиків.

Для підготовки поліцейських аналітиків використовується досвід іноземних колег. Зокрема, підрозділ кримінального аналізу досить успішно діє в поліції Румунії, працівники цього підрозділу сприяли впровадженню кримінального аналізу в поліції Польщі і Молдови. В Україні за підтримки Консультативної

Місії Європейського Союзу вони також провели низку тренінгів.

Однак найсучасніша техніка та новітні технології не в змозі розкривати злочини, якщо працівники поліції не будуть готові працювати з ними. Про це, зокрема, наголосив Голова Національної поліції С. Князев під час зустрічі з представниками закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку поліцейських: «У навчанні майбутніх поліцейських ми повинні рухатися до нової моделі підготовки працівників кримінального блоку. У вишах потрібно викладати дисципліну за фахом «кримінальний аналіз» [11].

Крім того, потребують нагального вирішення наступні проблеми:

1) забезпечення аналітиків доступом до спеціального аналітичного програмного забезпечення;

2) створення захищеної мережі для організації обміну інформацією в електронній формі;

3) створення ІТ-системи збирання та обробки оперативно-аналітичної інформації.

Висновки

Кримінальний аналіз є специфічним видом інформаційно-аналітичної діяльності правоохоронних органів, який полягає у перевірці та оцінці інформації, її інтерпретації, встановленні зв'язків між даними, що отримуються у

процесі виявлення, припинення та розслідування злочинів і мають значення для оперативно-розшукової діяльності й кримінального провадження, з метою їх використання правоохоронними органами та судом, подальшого проведення оперативного, тактичного і стратегічного аналізу.

На нашу думку, успішна реалізація та впровадження нових методів кримінального аналізу дасть можливість надалі поширити їх на всю систему Національної поліції та активно використовувати сучасні аналітичні методи і прийоми, завдяки яким можливо створити передумови для ефективнішого виконання оперативними і слідчими підрозділами своїх завдань, що, своєю чергою, сприятиме підвищенню ефективності протидії злочинності загалом.

Отже, впровадження інформаційно-аналітичних програм у діяльність правоохоронних органів доводить свою ефективність, тож вони можуть бути успішно використані в роботі оперативних і слідчих підрозділів Національної поліції.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі вбачаємо у вивченні результатів впровадження моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою (Intelligence-Led Policing/ILP) в органах Національної поліції України.

Список використаних джерел

1. Правоохоронна діяльність, керована аналітикою: передова методика сучасної правоохоронної діяльності. URL: <http://euam.php7.postbox.kiev.ua/ua/news/opinion/intelligence-led-policing-the-cutting-edge-of-modern-law-enforcement/>
2. Carter J. G., Phillips S. W., Gayadeen S. M. Implementing Intelligence-Led Policing: An Application of Loose-Coupling Theory. *Journal of Criminal Justice*. 2014. № 42. P. 433–442.
3. Westphal C. Data Mining for Intelligence, Fraud and Criminal Detection. *Advanced Analytic & Information Sharing Technologie*. New York: CRC Press Taylor & Francis Group, 2009. 440 p.
4. Власюк О. В. Роль і місце кримінального аналізу у розкритті та розслідуванні злочинів на державному кордоні України: матер. постійно діючого наук.-практ. семінару. Харків, 2011. Вип. 3. Ч. 1. С. 82–85.
5. Заєць О. М. Інститут аналітичного супроводження досудового розслідування кримінального провадження в Україні. Сучасний стан і перспективи розвитку. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 4. С. 17–25.
6. Єрофеев В. Кримінальний аналіз – це ефективна робота поліції та безпека громадян. URL: http://mvs.gov.ua/ua/news/10309_Kriminalniy_analiz_ce_efektivna_robota_policii_ta_bezpeka_gromadyan_FOTO.htm.
7. Махнюк А. В. Теоретичні основи провадження кримінального аналізу у сфері правоохоронної діяльності. *Науковий вісник Державної прикордонної служби*. 2011. № 94. С. 3–7.
8. Мельник В., Некрасов В. Як подолати ворога, багатшого за транснаціональні корпорації? URL: <http://n-v.com.ua/yak-podolaty-voroga-bagatshogo-za-korporatsiyi/>
9. Применение интеллектуальной системы криминального анализа в реальном времени (RICAS) для аналитического сопровождения оперативно-розыскной деятельности и досудебного расследования / Д. Ю. Узлов, В. М. Струков, О. Б. Григорович [та ін.] *Право і безпека*. 2015. № 2 (57). С. 132–139.
10. Яніцкі М. Оперативний кримінальний аналіз // Міжнародна організація з міграції. К., 2009. 86 с.
11. Князев С. У навчанні майбутніх поліцейських ми повинні рухатися до нової моделі підготовки. URL: <https://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/2168283>
12. Возможности использования аналитических программ в борьбе с организованной преступностью. URL: <https://articlekz.com/article/11838>

13. О компании Anacapa Sciences Inc. URL: <http://www.spi2.ru/about/partners/anacapa/>
14. Работа полиции. Системы полицейской информации и разведки: пособие по оценке систем уголовного правосудия. Нью-Йорк: Управление Организации Объединенных Наций по наркотикам и преступности. Вена, 2010. 46 с. URL: https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/10-52547_1_Policing_4_ebook.pdf.

References

1. Pravoohoronna diyalnist, kerovana analitikoyu: peredova metodyka suchasnoyi pravookhoronnoyi diyal'nosti (Intelligence-Led Policing: the cutting edge of modern law enforcement). URL: <http://euam.php7.postbox.kiev.ua/ua/news/opinion/intelligence-led-policing-the-cutting-edge-of-modern-law-enforcement> [in Ukr.]
2. Carter J. G., Phillips S. W., Gayadeen S. M. (2014). Implementing Intelligence-Led Policing: An Application of Loose-Coupling Theory. *Journal of Criminal Justice*. 42, 433–442 [in Eng.]
3. Westphal C. (2009). Data Mining for Intelligence, Fraud and Criminal Detection. Advanced Analytic & Information Sharing Technologies. New York: CRC Press Taylor & Francis Group. 440 [in Eng.]
4. Vlasyuk O. V. (2011). Rol' i mistse kriminal'noho analizu u rozkrytti ta rozsliduvanni zlochyniv na derzhavnomu kordoni Ukrayiny (The role and place of criminal analysis in the disclosure and investigation of crimes on the state border of Ukraine). *Materials of the ongoing scientific and practical seminar*. Kharkiv. 3, 1, 82–85 [in Ukr.]
5. Zayets' O. M. (2016). Institut analitychnoho suprovodzhennya dosudovoho rozsliduvannya kryminal'noho provadzennya v Ukrayini (Institute for Analytical Support of Pre-trial Investigation of Criminal Proceedings in Ukraine). Current state and development prospects. *Visnyk kryminal'noho sudochynstva [Bulletin of Criminal Proceedings]*. 4, 17–25 [in Ukr.]
6. Yerofyeyev V. Kryminal'nyy analiz – tse efektyvna robota politsiyi ta bezpeka hromadyan (Criminal analysis is an effective police work and citizen safety). URL: http://mvs.gov.ua/ua/news/10309_Kryminalniy_analiz_ce_efektivna_robota_policii_ta_bezpeka_hromadyan [in Ukr.]
7. Makhnyuk A. V. (2011). Teoretychni osnovy provadzennya kryminal'noho analizu u cferi pravookhoronnoyi liyal'nosti (The theoretical basis for conducting criminal analysis in the field of law-enforcement activity). *Naukovyy visnyk Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby [Scientific Bulletin of the State Border Guard Service]*. 94, 3–7 [in Ukr.]
8. Melnik V., Nekrasov V. Yak podolaty voroha, bahatshoho za transnatsional'ni korporatsiyi? (How to overcome an enemy richer than multinational corporations?). URL: <http://n-v.com.ua/yak-podolaty-voroga-bagatshogo-za-korporatsiyi> [in Ukr.]
9. Uzlov D. Yu., Strukov V. M., Hrygorovych O. B., Petrusenko A. I. and Doskalenko S. N. (2015). Primeneniye intelektual'noy citemy kriminal'nogo analiza v real'nom vremeni dlya analiticheskogo soprovodzhdeniya operativno-rozysknoy deyatel'nosti i dosudebnogo rassledovaniya (Use of Real-time Intellectual criminal analytics system (RICAS) for analytical support of operative and search activities and pre-trial investigation). *Pravo i Bezpeka (Right and Safety)*. 2 (57), 132–139 [in Russ.]
10. Yanitski M. (2009). Operatyvnyy kryminal'nyy analiz (Operational criminal analysis). *International Organization for Migration*. Kyiv, 86 [in Ukr.]
11. Knyazhev S. U navchnni maybutnih politseyskyh my povynni rukhatysya do novoyi modeli pidhotovky (In the training of future policemen, we must move to a new model of training). URL: <https://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/2168283> [in Ukr.]
12. Vozmozhnosti ispol'zovaniya analiticheskikh program v bor'bye s organizovanoj pryestupnost'yu (Possibilities of using analytical programs in the fight against organized crime). URL: <https://articlekz.com/article/11838> [in Russ.]
13. О компании Anacapa Sciences Inc. (About the company Anacapa Sciences Inc.). URL: <http://www.spi2.ru/about/partners/anacapa/> [in Russ.]
14. Rabota politsii. Sistemy politseyskoy informatsii i razvedki: posobiye po otsenke system ugolovnoho pravosudiya (Police work. Police Information and Reconnaissance Systems: Guide to Assessing Criminal Justice Systems). New-York: United Nations Office on Drugs and Crime. Vena, 2010. 46. URL: https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/10-52547_1_Policing_4_ebook.pdf [in Russ.]